

0 Yüce Şairlerimiz Kumaşından Yarattılmıştı- Seyyid Ahmed ARVASİ

SEYYİD AHMET ARVASİ

0, YÜCE ŞÂİRLERİMİZİN KUMAŞINDAN YARATILMIŞTI

Zaman, üstadın büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

Necip Fazıl Bey, dehâsına inandığım büyük mütefekkir ve şâirlerimizdendir. Ben, onu piyasayı işgal eden ıvır zıvır isimlerle mukayese etmeyi abes bulurum. 0, Türk-İslâm medeniyeti içinde parlayan Fuzulî, Süleyman Çelebi ve Yunus Emre gibi yüce şâirlerin kumaşından yaratılmıştı. 0, şanlı Peygamber'e hizmet etmeyi şeref bilir ve bu hizmetle öğünürdü.

Zaman, Necip Fazıl Bey'in büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

«İslam, insanın ölmezliğine inanmaktır» diyen üstada ebedi hayatında saadetler dilerim.

(Tercüman, 29 Mayıs 1983)”

Seyyid Ahmed ARVASİ

Ayın Kitabı-Mart 2013: İman Ve Aksiyon

Selamlar,

Değerli üyelerimiz, [Ayın Kitabı](#) aktivitemizde Mart 2013 ayının kitabı olarak [İman ve Aksiyon](#) belirlenmiştir. Üstad'ın aksiyoner şahsiyetini yansıtan ve mücadele hususundaki fikirlerini vurucu bir üslupla çerçevelemesi sayesinde pek çok üstadseveri derinden etkileyen bu eser hakkındaki yorum, tartışma ve iktibaslarınızı mart ayı içerisinde [bu başlık](#) altına bekliyoruz.

– Önceki Kitaplar –

- * [Şubat 2013 – Yeniçeri](#)
- * [Ocak 2013 – En Kötü Patron](#)
- * [Aralık 2012 – Aynadaki Yalan](#)
- * [Kasım 2012 – Benim Gözümde Menderes](#)
- * [Ekim 2012 – Reis Bey](#)
- * [Eylül 2012 – Bir Adam Yaratmak](#)
- * [Ağustos 2012 – 0 ve Ben](#)
- * [Temmuz 2012 – Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu](#)

Saygı ve selamlarımızla

Üstad Necip Fazıl: Çizgilere Yansıyan Çile

En sert, en yıkıcı fırtınaların bile, fikir ıstırabının esişine denk olamayacağını Üstadın yüzüne bakınca, ve o yüzdeki katlanmış acıları, mazur kalınmış haksızlıkları, davasına sımsıkı bağlı bir yüreğin meydan okuyan bakışlarını ve tarihte çok az insanın sonuna kadar sürdürebildiği 'aksiyon' ruhunu; çizgilerinden tüten mananın derinlerine dalınca, ve o mananın yakıcı asaletini hissedince bir nebze olsun anlayabiliriz. Yüzünü kaplayan çizgileri, 80 küsur

yıllık ömrüne sığan 100'den fazla eseriyle birebir düşünmek gerekir. Bir çizgiye bir eser... Bu eserlerin çizgi olarak sığabileceği dünyada kaç çehre vardır? Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu... Tek başına bu eser, bir yüzü asil çizgilerle donatmaya, onu bir güneş gibi aydınlatmaya yeter. Üstadın, milletimize ve tüm dünyaya bıraktığı paha biçilmez bir hazine olan eserleri; yazıldıkları anlarda yazarına ne tür bir fikir çilesi hediye etmiştir, hangi kuşatıcı düşüncelerin dibi görünmez denizinde kürek çektirmiştir, burası mühim... Mesela Bir Adam Yaratmak eseri... 1934 yılına kadar ıstırapla, kanatıcı düşüncelerle geçse bile, henüz rayına tam oturmamış, sistemleşmemiş bir hayatı vardı Üstadın. Yine acı çekiyordu, evet, fakat bu daha çok, karanlığa göğüs germe, ona karşı koyabilme diyebileceğimiz bir müdafaa yöntemiyle oluşuyordu. 1934'ten sonra ise yöntem değişecek, bu kez karanlığa parmaklarında taşıdığı güneşle karşı koyacak, siperinden çıkıp taarruza geçecekti. 1934'ten 1943'e, yani Üstadın meydan yerine çıkışına kadar geçen süre, onun, birdenbire ona hediye edilen dünyayı tanıması, onu anlaması, bu sayede kendini, milletini, tarihini ve tüm dünyayı muhasebe etmesi şeklinde sürüp gidecekti. İşte Bir Adam Yaratmak o yıllara, o sancıyla geçen günlere rastlar ve Üstadın bu piyesi yazarken geçirdiği buhranı tahmin etmekten bile aciz kalırız. Bir dehanın Allah'ı bulma destanı diyebileceğimiz bu piyesin hemen ardında gelen Çile şiiri... Yaratıcıyı bütün benliğinde hissetmenin ağırlığı ve dayanılmazlığı, bu iki eserin meydana gelmesini sağlar. Ve ondan sonra büyüklü küçüklü düzinelerce eser... Eli deniz, kalemi dalga olan Üstad, dilsizler adasının kayalıklarını dövmekle kalmamış, aynı zamanda kumsalını da yerle bir etmeye başlamıştır. Yalnız nefes alacak kadar aralık bırakılan, dikilmiş ağızlar cemiyetinde, meydan yerine çıkıp yüksek sesle mukaddes değerleri ve o değerlerin insanoğlunu iyileştirecek tek ilaç olduğunu, kendisine yönelmiş nefret nazarları karşısında haykırmıştır. Hakikati konuşmakta hiç kimseden, hiçbir şeyden çekinmeyen bir yapısı vardır Üstadın. Hiç durmadan yazmış, davasının tüm yönlerini eserlerine yansıtmıştır. Sancılarla kıvranan beyni, ıstırapla dolu kalbi,

kan ve nur damlayan kalemi; bir dehanın yanında taşıdığı birkaç şeydir sadece... Yüzü, yazdığı herhangi bir eserin herhangi bir sayfası gibidir. Satırlarla dolu...

Çoğu insan rahat bir hayat sürmeyi arzular. Bu arzu uğruna, inandığı herhangi bir şeyin tam aksi yönünde hareket etmek durumunda kalır kalmaz; savunduğu şeyleri, inandıklarını, birçok mecliste hararetle dile getirdiklerini, gömleğini çıkarır gibi üzerinden kaldırıp atar. Bu durumu da, 'şartlarına göre hareket ettim' diye açıklayarak vicdanını bir şekilde rahatlatır. Bu, şartlarına göre hareket eden insanları toplumun her kesiminden görebiliriz. Doktorundan profesörüne, öğretmeninden mühendisine, işçisinden çiftçisine, gazetecisinden banka müdürüne, işsizinden fabrikatörüne, avukatından hakimine, şairinden yazarına... Kaç tane oldukları konusunda herhangi bir fikrimizin olmadığı istisnalar hariç, herkes doğru bildiği ve hakikatte de doğru olan yoldan bir şekilde sapar. Söylendiği gibi, bu zaman gerçekten de taş kalpli bir yüreğe sahip ve iyilik kanatlarını da taşlara bastırıp ezmekte oldukça mahir. İşte, kanatları ezilmek istenen asil insanlardır ki, kollarını kaptırdıkları zulüm makinelerine yürekleriyle meydan okuyarak, yüzlerinde oluşan çile çizgileriyle çağlara hükmederler. Rahat bir hayat sürmeyi ötelere bırakmış insanlardan bahsediyoruz; ıstırap dediğimiz fakat manasını anlamakta güçlük çektiğimiz, o, bizim için belirsiz şeyi çekenlerden, onu bizzat yaşayanlardan... Hiç şüphesiz, Üstad Necip Fazıl da o insanlardan biridir. Az önce şartlarına göre hareket eden insanlardan bahsettik. Eğer Üstad şartlarına göre davransaydı, maddi olarak kendisine her türlü kapı açılır; evladına alacağı bir litre süt parası için yetersiz kalan cebi, evladına her öğün süt banyosu yaptıracak kadar dolu olurdu. Hayatının her devresinde maddi sıkıntılar çekti fakat hayatının hiçbir devresinde, bu, dünyayı satın alan kağıt parçaları için eğilmedi, davasından zerre feda etmedi ve onurunu soylu bir insana yakışır şekilde korudu.

Bir davette karşılaştığı ve ayaküstü sohbet ettiği Mihaliyf

isimli, Rusların kültür ateşesini dinleyelim : “Eğer Türkiye’deki adamımız sen olsaydın, Moskova’nın yarısını sana verirdik, fakat sana böyle bir teklifte bulunmayız çünkü komünist olmayacağını biliyoruz.”

Son kelimeyi tekrar edelim. “Biliyoruz...” Bir insanın, kendisine düşman olanlar tarafından takdir edilen yönü eğer samimiyetiyse, o insan büyük bir saygıyı hak ediyor demektir. Evet, bu “biliyoruz” itirafıdır ki, Üstadın davasına olan bağlılığının mühim kanıtlarından biridir.

İslami yayını hafifletmesi ve kılıçtan keskin olan kalemini kendi partisine değil de diğer partiye yöneltmesi için, devrin BAŞBAKAN’I tarafından kendisine teklif edilen 100 bin lirayı, ‘eğer kabul etmezsen başına geleceklere hazır ol!’ tehdidine rağmen elinin tersiyle itip nefretle kabul etmediği içindir ki, İslam davasına gönül verenlerin en büyük kahramanlarından biridir Üstad. Evet, devrin sayın Başbakanının da lütuf! buyurdıkları gibi, başına gelmeyen kalmamıştır Üstadın. Hapse girer, Büyük Doğu sürekli kapatılır, alçakça iftiralara maruz kalır, evdeki eşyasını satacak kadar zor duruma düşer...Güzel bir söz var : “Bir insan bütün dünyayı elde etse... Karşılığında da ruhunu kaybetse... Ne kazanmış olur?” Tersini düşünelim. Bir insan bütün dünyayı kaybetmesine karşılık ruhunu koruyabilse ne kazanmış olur? Hiç şüphesiz dünyadan ve onun tüm zenginliklerinden daha değerli bir şeyi...

Üstadın resimlerinden birine bakalım. Bütün acıları yüzünde; alnındaki, yanaklarındaki çizgilerde saklıdır sanki. Ruhi acıları ve madden yıpratılışı... 80 küsur yıllık ömrünün tüm eserleri, tüm hapisleri, tüm müdafaaları, tüm coşkuları, tüm hüznüleri, tüm anıları ve tüm çileleri yüzünde toplanmış, birer çizgi olmuştur sanki...

Rasim Özdenören’in, Üstadın yüz çizgilerine dair söylediklerini okuyalım :

“Bu yüz, çizgilerle, çukurlarla alabora olmuştur. Burun

deliklerinin üstünden yanaklarının altına doğru iki derin çizgi iner, yanakları sayısız çizgilerin kesiştiği bir alandır, alını kaşlarından başlayarak kat kat derinlemesine çizgilerle yükselir. Ben, onun bir resminde, tabii duruşu halinde alnında tam onbir çizgi saydım. Yüzündeki bu kadar çok çizgiye rağmen şaşılacak şey şudur: bu yüz, porsumuş ve buruşuk değildir. Tersine, cevval, enerjik fakat aynı zamanda mustarip ve aristokrat bir ifadeyi barındırmaktadır.”

Bu güzel tespitlerin yanına Balzac'ın bir romanında söylediği şu cümleyi ekleyebiliriz : “Soylu ve değerli düşüncelerle yücelmiş ruhlar en kaba çizgilere bile damgalarını vurup onları yok ederler.”

kayıpdefter

Babıadi'nin Genç Şairi

“Bütün bir mevsim, Paris'te gündüz ışığını görmedim.. Paris'te gündüz nasıldır haberim olmadı. Gün doğarken yatıyor, gecenin başlangıcında da hafakanlarla yatağımdan fırlayıp kulübe koşuyorum.”

“1924-1925 çilelerin en can yakıcısıyla hayat sürdüğü yıllar..”

..Her gencin idealinde kök salan batıda -hele de Paris'te- okuma şansını elde eder. Fakat kendi tabiriyle; “Şehrin başları üstünde yükselen kapkara çatılarını ve esrarlı bacalarını mânâlandıramayanlar ..” gürûhuna dahil olur; Paris'e bakar ama göremez.

0 yıllarda marazalı bir ruh hâleti içerisinde, azgın bir at misali nefsinin sadece kumarla doyurmaktadır. “FENÂ FİL-kumar” tabirinden /aslında kime, ne emel ile kullanılan bu tabirden/

haberli ama tatbik hususunda gecikmelidir. Anbean yaptığı hesaplarla; yürek kızına, gönlünü, aklını, zihnini, her şeyini satmıştır. Pekâla "Acaba mesut muyum, bedbaht mıyım?" sualinden, her zaman ruh cenahının oburâne iştahla nefsinden yediği, en olmaz vakitlerde nefsini boğazladığı; bu hesaba çekilme halinden yakasını kurtarabildi mi? Elbette ki hayır. Sordu, sorguladı, kafasından kaçmanın yollarını aradı. "O müthiş anları asla unutamaz."

Paris'te tek dostu Burhan Ümit.. Genç Şairi kendine getirebilmek adına her lahza tembihli, tenkitçi, ağlamaklı; "_Bırak şu kumarı, kuzum; derslerine sarıl!.. Yeni ihtiraslar ara kendine! Seninle, tiyatro, konferans, konser, kütüphane, bohem kahveleri, serseri meyhaneleri, dansing, kabare, bütün Paris'i delik deşik edelim.. Ama şu öldürücü illeti silk, at üzerinden!.. Kendine acımıyor musun?.."

_Kendime acımak için böyle yapıyorum!

_Öyleyse?

_Eğer benim o dipsiz uçuruma düşmemdeki sırrı bilseydin yakamı bırakırdın!

_Neymiş o sır?"

_"

Söyleyemez. İçine dolduğu, ufka doğru düşmeler yaşadığı, kafasını adeta lime lime ezen o düşüncenin, illetin akrep kiskacından bahis açamaz. Çünkü, kendine musallat olan bu ahvalin koskoca bir evham olabilme ihtimali de yok değildir. Belki de yalan uyduruyordur, bir giz; nefsin binbir renkli mevsimlerinden hangisine düştüğünü kestiremeyecek kadar alacakaranlıktadır. Bir hâl arar kendine ya da hâline uygun bir kelime ki; henüz bulmasına çok vakit vardır..

"_Allah'ım beni kendi kendimden kurtar!"

Bazen düşmenin acısını hissedebilmek adına, en yükseğe çıkmak gerekir. Yâhut selim anlarının kıymetini bilmek namına, tüm cüsseni marazalı gibi sarsacak nöbetlere yakalanmak.. Deli

gibi isteme, yakarma, yalvarma safhalarına davet için, O her bataklığa sürükler, sen de her günahın pençesine düşersin. Fakat bir yerde aklına çivi mıhlıdır, ruhunun eli-ayağı kesiktir. Ne yapsan yüzüne yayılan tebessümü, yüreğine giydiremezsin. Ve gelenin nefesine yaşattığı dersi, hiçbir akıl idrak edemez. "Benim beynim, kimsede olmayan birtakım hallerin vehim nebatları yetiştiren bir hastalık tarlası." Ve o tarlanın yabancı dikenleri günbegün beynini kanatır.. İnsanlar mı? Bundan haberli değiller. O Bâbıâli'nin, "Kuzum, bu sesi nerden buldun?udur veTürkiye'nin Bodler'i.. Dahası ne olabilir ki?

Irak topraklara sürgün kâr etmez. Yüreğinin en mahrem yerlerini gıdıklayan, aklına ağ ören şu yürek kızı; ah belalı meşgale!.. "Cemile" ilk doru atı; asil, has arap atı. .Deli gibi döver ovaları, onu ufka kaçıtır.. Ne de sen unutturabildin Cemile!

...

"_Şimdi söyle bakalım, şu kumarı sen niçin oynuyorsun?

...

_Benim kumar oynamamdaki sır kumar masasındakilere anlatılabilecek bir şey değil..."

Beyni en köşe hücrelerine kadar mefluç, idaresinden tamamen hâli; "Kimse bana kendim kadar düşman değil!" cümlesi.. Bulduğu vaziyetin kötürümlüğünden haberdirdir, gel gör ki; bazen efkarın dört nala damarlarında koşturmasına mâni olunamaz.. Ve kurtuluş için en alt tabakaların basit hesapları bile oyuncak seçilebilir ve seçilir.

O zaman zarfı içinde fikri sabitler tamamen his iptaline uğrar. Gözleri, yüzü anlık seğirmelerle oynamaktadır. Nefsine emziğini verip, kapa çeneni! der gibi yakasını bırakmasını ister. Ve susmayan bir ses varsa, o da insanın içinden gelenidir. Milyonları peşinden sürükleyene kadar ve O pınarın peşinden sürüklenene kadar ses/ler hiç susmayacaktır. Ve gelecek zamanlar hiç silinmeyecek bir mürekkebe gebe kalacaktır. Fakat daha Genç Şairi çok yanmalar bekler..

"İnsan, çürümez, pörsümez, lif lif dağılmaz da ne olur bu cemiyette?" Ve beyin, çatla öyleyse!

Ruhunda düğümlerle, beyninde fikri sabit; bir deva gibi hep ona kaçış.. Hatta son parasına kadar soyan, aç bırakan, otuz yaşını yutan hep o fahişe; kumar!..

...

"_Anlat bakalım şu anlatmaktan çekindiğin sırrı..

_Alışkanlık işte..

_Olamaz, sende, ruhunda bir düğüm var..

...

_Ben, maddi ve mânevi neyim varsa kumara, eczahaneden ilaç alır gibi veriyorum.

...

_Anlayamıyorum..

_Anlayamazsın!"

Bu öyle bir müstemlekedir ki, bütün zelilliğiyle kabul görülme, ama ondan ayrılığa bir türlü güç yetirememe.. İnsanın anlatmada aceze kaldığı, idrakte beyni zıplatan bir mefhum.. Ahtapot gibi saran, tüm derine o zehri şırıngalayıp tamamen hissi iptal etme; ama dönüp dolaşıp onda soluk alma hâleti..."Yangına, itfaiye hortumuyla su yerine gaz sıkır gibi bir şey..."Ne denilebilir ki?

"Düşünmenin, acıya battıkça daha fazla batmak ihtiyacının ilâcı..." İşte bu, tek başına tüm cüsseyi esir almış kıstas; ruha can çekişmeler tasallut eder, dimağı vehim kısıncına yakalatır, her şeyden müstağni olunur, ve sadece uzaklara düşmeler yaşatır. Kendi kendinden kaçmayı, peşine düşen evhamlardan kurtulmayı, hep onda arar; yürek kızında.. Çözüm olmaz, olamaz, ne de etrafındaki ahmak kafalılar. Sadece beyin kıvrılmaları içinde, yüzündeki seğirmeler... Ah cins kafa! Zordur taşınması, sırrı olan kafanın!.. Artık korkmalar başlar, delirmekten, aklını oynatmaktan.. Uyumak mı? dediniz.

"Yalnız hayret, haşyet, dehşet..

Başka mânâ tanımıyorum.

Uyuyabilir miyim?"

Mânevi bükülmeler sayısını arttırır, patlayacak kadar genişleyen kafası, cinnete anbean koşar. Adeta tabiatının ıstırapla kardeşliği vardır. "Onca, idrak ıstırap, ıstırap ise idraktır." Baştan aşağı vehim kumkuması...

...

? "_Benim çıldırmaktan korkum, seninkinden çok fazla...
Genç Şair_Bunun için mi esrar içiyorsun?
?_Uçurumların nasıl çektiğini bilmez misin?
Genç Şair_Nasıl bilmem!...

Ve tüm ağırlığınca dipsizliğe tutulmuştur!

.....

Sene 1931, yaş 27.. Bunca fikir nöbetlerine yakalanma esnasında askerlik gelir çatar. Kısa zamanda rütbe rütbe büyüme. Müsavilerini boyunduruğu altına alma ile emir sahibi olmanın vermiş olduğu mağrurluğa yakalanış. Zaman zaman uzun vakitli görevden uzaklaşma/kaçmalar. Geceleri yastığa kafasını koyduğu anda ritmik horultular eşliğinde rücu eden bohemli mazi. Hastalıklı düşüncelerden zar zor yakayı kurtarma gayretleri. Mevcut hâl ile 6 ay neferlik, Harbiye'de 6 ay talebelik, ardından 6 ay subaylık.. Kendisini ısıran evhamlara daha fazla sabredememe ve talebelik dönemini erteleyiş..

Ve Genç Şair tekrar "'Esafil-i Şark"' idraksizlerine kapılanır. Gittikçe büyüyen kimlik, etrafınca methiyeler ve "'Otuzundan eksik şairlerin en üstünü!.." yaftası. Daimi üniforma ve "'Esafil-i Şark"' müdavimliği arasında gel gitler..Fevzi Çakmak'ın; "'Boyuna uzattığı askerlik hayatı benimkine yakındır!'" latifesiyle aslında müşahhas bir zemine oturtulan kafa-ruh yapısı. Çünkü; bulunduğu vaziyet katlanılmazdır. Kafa vaziyeti..

Askerlik ennihayet neticelenir. Bankacılıkta çalışma safhaları.. Yine Bâbıâli'nin kof kodamanları eşliğindeki harcanmalar. O zamanın şehirleşmeyen Ankarası; daraltılı aylar ve Anadolu'ya tayin istemi. Ve Trabzon. Buraya da yalnız birkaç ay sabredebilecektir. Sürekli banka işleri, hesaplar, okuma, yazma, düşünme... Sonunda kovulmaya sebebiyet verecek

kadar sert uslup ile izin istemesi, netice beklenmeden İstanbul'a yolculuk.. ''Şair olduğu için elbette garip ve muvazenesiz de olması gereken adam..' ' tekrar Bâbıâli içerisinde..

' '29 'uncu yaşını sürüp doğduğu ay olan Mayıs'a doğru 30'uncu yaşına ilerlerken 1934 kışının başlarında sessiz sedasız, hayatının en büyük kasırgasına çatıverdi.' ' (Nokta Nokta) Hanımefendi!

Bir gün Tarhan'ın eşi Lüsyen Hanım'ın teklifi üzerine ''tipik'' hanımefendiye giderler. Taksim'de bir apartman. İlk karşılaşmada tuhaf cereyan.. Kendisinden 7-8 yaş büyükçe, asil bir paşa kızı. Garip cazibeye meyilli, tutuk beyin..

Bankada ne iş görse aklı hep onla dolu; birini dinler gibi olup, bir şey yazar gibi görünüp hep ona iltica.. Kaçınılmaz bir kuvvetle onda dağılma, onda toparlanma. Şimdiye kadar, hep bir üst perdeden edebiyat çerçevesinde bahis olan kadın aforizmasına, birinci dereceden mahkûmiyet. Hep bir kaçan hayâl ve o kovalayan bir hayalettir. (Nokta Nokta) Hanımefendi'de muazzam büyüleme; '' Kendini damla damla vermeyi bilmek ve testiği asla boşaltmama sanatı.''

Genç Şair kendi içinde savaşlardadır. Ceketini giydirmek kadar kolay ve içi-dışıyla kendi benliğine boyaması fikrine tenakuz kendi benliğinden ödün verme ve sırt üstü düşmeler.. Kendini, kendi eliyle parçalamak ve bölmek ama yine de gururuna yedirememe ve fuzuli teşebbüsler..

Aylar kıvrınmalara şahit, tüm hayatın merkezine oturtulan (Nokta Nokta) Hanımefendi; bu histen öte, elde edememe, ulaşamama çaresizliğini onuruna yedirememesidir. '' Başkalarına meltem görünen kasırga onu harap etmiş, esiyor.''

Hangi yolu denese, ne kadar kendisine hayran bırakmaya çalışsa daim aynı çerçeve; resmi bir eda ve ilgisiz bir tebessüm.. Aklından zerre çıkmaz, sürekli yalısını perçinlemeler. Aramalar, konuşmalar, davetlere iştirak.. Mektuplar yazmaya

başlar, bir gece yine kalem elinde, akıl büsbütün hâkimiyetten hâli ve ense kökünde fezaları hissetmenin arefesi.. Yıl 1934.

''Artık siz benim için lüzumsuz bir şeysiniz! Size erişememenin inkisarı içinde asıl ve erişilmesi gerekenin kim olduğunu dehşetle görüyorum. Siz bana ne verseniz neticede verebilmek kudretinde olmadığınızın ihtarcısından başka bir şey olamazsınız! Siz bana istediğimi veremezsiniz! Siz hayal, bir gölge, bir benzeyiş, bir remzden ibaretsiniz.. Siz, mutlak yokluğunuz içinde malikiyetin mahrumluğa dönen şekliyle karşıma mutlak varlığı, Allah'ı çıkardınız!''

Ve şiddetle sarsılmalar başlar, bir nazarın himayesinde azaplı davetiye..

Bir yaz sabahı, denizi geçip Eyüp'e düşüş...

1934'ün son günüyle 1935'in ilk günü; Genç Şair ölmüş, Necip Fazıl henüz doğmuştur! Ve başlar kendi kendiyile bambaşka bir muharebe...

''Gerçek aşka bir oyunla geçtim.'' (Nokta Nokta) Hanımefendi'nin karşılığı.

''Herkes kumarı kumar için oynadığımı sanıyor... Halbuki ben kumarı, düşünmemek için oynuyorum. Ruhuma üşüşen sabit fikirlerin beyin zarımı yırtan vehimlerin biricik ilacı olarak onu buldum.''Kumarın karşılığı.

''Hiçbir yerde sınırları çözüldükten sonra kalınamaz!''a itaat ve nihayet.

Sark

Doğru olmayı Hatırlamak ve Necip Fazıl

Dünya tarihi hakkın batıla karşı güçten düşmeye başladığında, ilahi inayete yeniden güçlendiğine defalarca şahit olmuştur. Peygamberler tarihi tüm mücadelelerin özündeki bu çatışmanın en bariz tezahür sahasıdır. İnsan ne zaman nefesine kapılarak sapkınlığa düşse ve ne zaman batıl hakkı sindirecek olsa, kullarının yegâne gözeticisi olan Allah bir elçi göndermiş ve insanoğlunun topyekûn helâka sürüklenmesini engellemiştir. Şeytanın Hz. Adem'e doğru secde etmeyi reddettiği an başlayan bu mücadele, insan varlığının en temel meselesi olarak, tüm diğer çatışmaların çekirdeğindeki varlığını kıyamete kadar koruyacaktır. Nihai zafer ise hem dünyada, hem de ahirette Allah'ın iradesiyle daima hakkın nasibidir. Çünkü O, dünya hayatını bir imtihan haline getiren bu mücadelede insanoğluna en sevgili kullarıyla yardım ederek hak safındakilere Cennetini sunmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca Hakkı temsil eden İslam, 14 yüzyıl önce dünyayı tekrar aydınlatmaya başladı ve batıl karşısında hakka yeniden ayakta durma kudreti kazandırdı. Allah bu kez hakka en büyük yardımı yapmış ve bizzat kendi sevgilisini rehber kılarak yeryüzünü bereketlendirmişti. İki Cihan Güneşi yalnızca batıla mağlup olurken imdadına koştuğu Arap Yarımadası'nı aydınlatmayacak, nurunu dünyanın her yerine kıyamet kopuncaya dek yaymaya devam edecekti. Onun gelişiyile ilahi nur en sistemli şekilde tecelli ediyor, zamanın keyfiyetteki en üstün noktasına ulaşıyor ve dünya, ruhî açıdan altın çağını yaşıyordu. İdeal insanın inşa edildiği bu mukaddes çağda ideal cemiyet de hayat buluyordu. Allah yolunda mücadele ve inşa zevki insanları tüm eski bağlardan kurtarıyor, insanlar hak safında yer almak için cemiyet ve ailelerini dahi tereddütsüz terk ediyordu. Hiçbir zaman, hiçbir iştihak bu kutsal kümelenmedeki kadar büyük olmamıştı.

Ferde ve cemiyete ruhunu veren bu altın çağ zamanın çizgisel akışında geride kalmaya başladığında, zirveden de geri dönüş başladı. Nefsler ideal insanı bozarken, bu bozulma cemiyette de çeşitli çatlaklara sebep oluyordu. İmtihan o kadar büyüktü ki, henüz zamanın zirvesinden birkaç yıl uzaklaşmışken Müseyleme'ler bazı sahabileri aldatabilecek ölçüde güçleniyor, hak etrafındaki vahid kollara ayrılıyor ve hatta bu kollar arasında batıl da kendine hareket sahası buluyordu. Bu kıyamete kadar yaşayacak olan hak yolcuları için büyük bir ihtardı. Cemiyetteki hassasiyetin yumuşamaya başladığı ilk anda batıl sıçırıyordu. Nefslerin hakimiyeti ele almaması için, daima şevk halinde ve diri kalmanın gerekliliği açık bir şekilde belirmişti.

Allah'ın, sevgilisinin ümmetine bahşettiği nimetlerden birisi de doğrulabilme istidadıdır. Zira hiçbir ümmet, Hz. Muaviye sonrasında meydana gelen menfi kırılmaya rağmen ayakta kalabilecek yetenekte olmamıştır. Allah'ın sevgilisine ümmet olmakla şereflenen cemiyet ise, 2 yıllık iktidarını zamanın keyfiyet zirvesine yaklaştıran bir halife gördü. Kendisinden 25 yıl sonra dahi zekat vermek üzere fakir bulunamadığı rivayet edilen Ömer bin Abdülaziz'in yansıttığı anlam kendi şahsından ötedeydi. Çürümeye yüz tutan nizamı doğrultma şansı bu ümmetin daima elinde olacaktı. Dininin kıyamete kadar hamisi olacağını alemlerin rabbi de söylüyordu. İslam tarihi hep bu daire etrafında sürüp gitti. Baybars, Selahaddin, Hüdavendigâr, Fatih gibi önder şahsiyetler, İmam-ı Gazali, Muhyiddin-i Arabi, İmam-ı Rabbani gibi tefekkür ve tasavvuf insanları ile pek çok veli ve isimsiz kahraman, hak temsilini hep diri tuttu. Allah'ın sevgilisi, öyle bir çığır açmıştı ki bir daha Peygamber gönderilmeyecek olsa da, İslam fert ve cemiyet sahasında hiçbir zaman teslim olmayacaktı.

İçteki ve dıştaki negatif etkenlere karşı hakkı koruyarak yücelten devletler de bu ümmete destek oldu. Allah'ın dinini aziz etme vaadini eliyle gerçekleştirdiği bu devletler arasında Osmanlı belki de en mühim yere sahipti. Osmanlı ve

onu doğuran Selçuklu, hakkı Hristiyanlığın kalbini de içeren bakir alanlara taşıdı. Yüzyıllar boyu İslam'ı koruma ve yayma vazifesini yerine getiren Osmanlı, özellikle yükseliş çığırında devrinin en büyük askerî ve siyasî gücü haline gelerek İslam'ı zirvede temsil etti. Temsil fert ve cemiyet hayatında da mükemmel bir gerçeklik kazanmıştı. Devletin en üstündeki kişiler olan Padişahların hayatına bakarak cemiyete yayılan aşk ve ahlak hakkında fikir sahibi olmak mümkündür. İkinci tekbirde Kâbe'yi görebilmesinden şikayet eden, kolunun kesilmesine hükmeden kadıyı saygıyla karşılayan, ölüm döşeğindeyken "Allah'la olmak vaktidir" diyen yaverine "Ya sen ne sanırdın?" cevabını veren insanların başta olduğu bir devlette, sadaka taşları ve benzersiz evkaf kültürü de tabii olarak geliştirecekti. İçteki huzur da, dıştaki heybet, caydırıcılık ve kaynayan coşkunluk da hep hak bağlılığındaki dinamizmden ileriye geliyordu. İla-yı Kelimetullah davasını cihana yaymak gayesi etrafında halkalanan bu yumak, hem başarıya ruhuna, hem de bu ruh sayesinde en iyi maddi araçlara sahip olmuştu. Osmanlı devleti İslam gayesi etrafında vecdle birleşiyor, İslam Osmanlı'nın ellerinde çağdan çağa taşınıyordu.

Fakat bu durum zamanla değişme yoluna girdi. Nefs vecdi yeniden bastırdı. Gayretin yerini rehavete bırakmasıyla devletin ruhu zirvedeyken çürümeye başladı. İç ve dış gelişmeler görülemiyor, fırsatlar kaçıyor ve kendini güncelleme yeteneği kayboluyordu. Dışarıdaki müstahkem görüntü içerideki ruhsuzlaşmayı gizleyen bir perde oldu. Gerek mevki sahipleri, gerekse de cemiyet içine düşülen çürümeyi zamanında fark edemedi. Devlet-i Aliye hiçbir sebeple değil, ruhunun kaldırdığı bu teslimiyet bayrağıyla çöküyordu.

Osmanlı'nın çöküşünü engellemek için yöneticilerin çözümü dışarıda aramaya başlaması, devleti yükselten ruhtan kopmayı iyice hızlandırdı. Hakkı ihya gayesindeki rehavet fark edilemedi, tazelenme heyecanının yerine güçlüye özenme hissi hakim oldu. Aradaki bünye farkına rağmen taklitçilik çığırını

açıldı. Bu çığır 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren iyice belirgenleşti. Zamanla da devleti yükselten şevkin kaynağı İslam, elit kadronun gözünde suçlu konumuna düştü. Öte yandan cahilleşen halk idealini kaybedince hem kıymet üretemez hale geldi, hem de tüm İslamî vakarını yitirdi. Dünyayı titreten milletin azmini azgın bir nefsanîyet oyarken, Anadolu insanını yoğurup yücelten İslam, kendini suçlu ilan eden üst kademe ile ham yobazın aşksızlığı arasında git gide garipleşiyordu.

Bu durum cumhuriyetin ilk yıllarını da kapsayacak şekilde daima kötüleşen bir hastalık halinde sürdü. İslam'ın bayraktarı olan Osmanlı ve mirasçıları dünyadaki itibarını kaybederken, kendi bünyesindeki tahriş de git gide derinleşmekteydi. İslam'ın da, Osmanlı'ya paralel olarak dünya üzerindeki tesiri azalıyordu.

İdealsizlikten kurtulup iki cihan saadetini yakalamak için, üst kadro tarafından tasfiyesine çalışılan hak heyecanını yeniden şevke kavuşturmak gerekiyordu. İşte böyle bir ortamda, ihtiyaç duyulan vecd Abdülhakim Arvasi Hazretleri vasıtasıyla bir deha üzerinde tecelli etti. Hakka hizmet aşkını diriltecek ve geri kalmışlığı, rehaveti, bezginliği temizleyecek bir ideal kahramanı hayat buldu. Böylece yüzyıllardan beridir devam eden, tüm sıkıntıların lokomotif halindeki manevi gerileyişin önüne büyük bir set çekilmiş oldu. Aksiyon ruhunu bu halka yeniden kazandırarak kötü gidişatı durduracak bir kırılma noktası oluşturmak, Necip Fazıl'ın dünya tarihine yapmış olduğu çok önemli bir katkıdır. Necip Fazıl tarihteki kırılma noktalarındandır.

Onun başarısını yakından görmek için hayatına kısaca bakmak önemli bir tetkik avantajı sağlayacaktır. Kendisi, Abdülhakim Arvasi Hazretleri ile tanışmadığı dönemde, ileride gireceği mücadelede başarılı olma ihtimalini arttıran coşkun bir mizaca sahipti. Bir yandan el attığı tüm işlerde çevresini kendisine hayran bırakıyor, diğer yandan da beynini patlatırcasına düşünüyor ve karar kılacağı İslam'ı sindirecek idrak çapına ulaşıyordu. Bu dönemde kökünden kopan elit tabaka tarafından,

hâşâ, peygambere benzetilen, Tanrı Şair lakabı takılan, milli marş yazmaya layık yegane kimse kabul edilen ve hakkında bir mısraının bir millete şeref vermeye yeteceği söylenen bir kişi haline gelmişti. Öte yandan, asırlık tefekkür rehavetine kapılmamış bir zihne sahipti ve uykudaki insanları harekete geçirebilecek donanımı biriktiriyordu. Necip Fazıl, hayatının sonuna kadar tutacağı yola girmeden önce, çağlar süren gidişi durduracak gücü kendi üzerinde olgunlaştırmıştı.

Necip Fazıl kendini İslam davasına adadığında, çürümekte olan toplumda yepyeni bir alt kültür oluşturacak kadar kuvvetli olan vecdiyle mücadeleye atıldı. Hayatının ilk döneminden gelen birikimin de tesiriyle batılla her alanda savaştı. Amacı yalnızca batılla uğraşmak değildi. Önce rehavete kapılan, sonra inançlarından kopmaya ve teslim olmaya başlayan, en nihayetinde de özellikle hükmedicileri elinde köküne düşman hale gelen cemiyeti hakka karşı uyandırmaya büyük bir çaba harcadı. Ham yobazla en çok o mücadele etti, kıldığı namazı birtakım fiziksel hareketlere indirgeyen zihniyeti söküp atmaya en büyük önemi o verdi. Böylece Necip Fazıl batılı tahripte kalmıyor, İslam ruhunu inşa da ediyordu.

Anadolu halkı bütün resmî görevlerini terk ederek tüm verimini hakkı diriltmeye adayan bu adamı bağına bastı. Büyük Doğu Dergisi için, Anadolu'nun farklı köşelerinde insanlar sabah namazıyla birlikte bayi kuyruklarına giriyor, karnını doyurmaya geliri yetmeyen halk 3-5 kuruşluk günlük yevmiyesiyle İslam'ı haykıran bu insanın yanında saf tutmaya çalışıyor ve içerikteki derinliği anlamasa da akın akın onun konferanslarına koşuyordu. İslamiyet'e yapılan muamele karşısında aklını kaybedecek dereceye gelen bir Kayserili gencin vefatından önce Necip Fazıl'ın ismini sayıklamaya başlaması kadar bu bağlanmayı ifade edecek başka bir hadise bulmak zordur. Kaybedilen ruhun kırıntılarını taşıyan Anadolu gençliği Büyük Doğu yanında saf tutmuştu. Her biri geleceğin önde gelen edebiyatçıları, siyasetçileri, akademisyenleri ve kanaat önderleri arasına girecek olan bu gençlerin desteğiyle

mücadele sürüyor ve yüksek tirajını kat kat aşan bir nüfuz kudretiyle Büyük Doğu Anadolu'ya ruh üflüyordu. Necip Fazıl, her türlü baskıya rağmen durup dinlenmeden çalışmış ve İslam ruhuna bağlı parlak şahsiyetlerin beslendiği kaynak olmuştu. Onun öğrettikleriyle kendini yetiştirenler de milyonları bulan kitleleri hak davasının çevresinde halkalıyor, mizaç farklılıklarına rağmen aynı hak heyecanını yayıyordu.

Necip Fazıl çağlar boyu söylenmeyenleri kafasında pişirmiş olarak yüksek sesle haykırıyordu. Tanzimatla hızlanan batıya teslimiyetin ancak gevşemeyi arttıracacağını, hakikat bayraktarı olan Anadolu halkının hak yoldan koparılmaması gerektiğini anlatıyordu. Kendisi doğuyu, batıyı ve İslam'ı en mühim kaynaklarıyla tetkik etmiş, dehasının eleğinden geçirmiş ve İslam çözümünü karşılaştırmalı ve sistemli bir şekilde somut olarak ortaya koymuştu. Anadolu halkının mayasındaki güç dünyanın içinde bulunduğu açmazı çözecek yegane umut kaynağıydı. Dünyanın beklediği inkılap bu topraklardan fıskıracaktı. Bu fikirleri anlatmak adına tüm maişetini feda ederek çıkardığı Büyük Doğu Dergileriyle, onlarca telif eseriyle, edebî açıdan da zirveyi tutan şiir, tiyatro ve hikâyeleriyle gerçek İslam'ı anlattı. Necip Fazıl'ın İslam müdafası genel hükümleri ruhsuz bir dille tekrarlamaktan da, reformist akımın materyalizme mağlup olan batıl diyalektiğinden de farklıydı. Nefs muhasebesini öne çıkarıyor, insanın ve cemiyetin sürekli kendini gözden geçirmesini ve taze bir gayretle daima Allah'ın dininin özüne hizmet yolunda kalmasını öğütüyordu. Onun literatüre kazandırdığı "fikir çilesi" tabiri oldukça önemlidir. Çünkü onun sürekli tavsiye ederek kendi şahsında yaşattığı bu kavram, sahip olunan fikirleri sindirmeyi ve oturmuş, tam bir bilinç ile hareket etmeyi de kapsıyordu. Bu ise idealizmin kapısını açacaktı. Bunlar, tesir sahibi bir aydın tarafından ilk defa söylenen şeylerdi. 0 güne kadar dünyada ve ahirette kurtulmanın anahtarı olan İslam'a hep ayak bağı olarak bakılmıştı. Bu ise kendi hamurunu tetkik etmeden batıya kapılan aydınların, iki dünyada zelil olmakla sonuçlanacak korkunç bir yanlışlıydı.

Necip Fazıl yalnızca fikirleriyle değil, kişiliği ve örnek mücadelesiyle de büyük bir uyandırıcı olmuştu. İslam'ın yüreklerde garip kaldığı bir devirde ortaya şahsını koyabilen bir öndere ihtiyaç vardı. Necip Fazıl'ın özgüven sahibi duruşu, bıraktığı soylu izlenim sayesinde yüreklerde garip kalan İslam'ın vakarını da arttırıyordu. Sığ bir bakışın kibir olarak yorumlayacağı bazı tavırlarıyla Necip Fazıl, kaybedilen vakarı bulmaya yardımcı önemli bir rol modeldi. Kendisinin el attığı her dalda muvaffak olabilmesi de Müslüman neslin özgüven kazanmasında oldukça büyük bir önem taşıyordu. Kaçırdığı treni kovduğunu söyleyen, Türkiye'nin en büyük iki şairinden biri olduğunu tereddütsüz bilen, mesnetsiz eleştirileri "sinek kondu diye 35'lik topu ateşleyemem" cümlesiyle asil bir tenezzülsüzlük içinde karşılayan etkileyici bir figür elbette ki şahsıyla müdafasını yaptığı İslam'ın prestijini arttırıyor, bükük başını göğe kaldırıyordu.

Necip Fazıl'ın uyandırıcılığındaki kişilik faktörü özgüvenden ibaret de değildi. Onun daima en iyiye talip olan, gündelik hayat saplantısını reddeden ve hükmetmeyi arzulayan tavrı takipçilerini de kuşattı. Bu ruh, hak heyecanını çağların ötesinde bırakan Anadolu halkını mayasındaki şevkle buluşturuyordu. Necip Fazıl fikir öfkesi taşımayan kafaları ve "kim var?" suali sorulduğunda tereddütle etrafına bakınan bir gençliği asla istemedi. Onun idealindeki toplum geçmişle hesaplaşan, daima yüreği fokurdayan, hesapsız hareketten ise tamamen uzak duran bir ateş yumağıydı. "Kendimi fikirde, sanatta, şunda bunda, dünyanın en büyük adamı görmek, bilmek, göstermek, bildirmek isterdim; tek, O Kapı'nın köpeğine mahsus derece bilinsin diye" cümlesiyle misyonunu açıklayan Necip Fazıl, bu tutumuyla aslında bütün Anadolu'ya tarihi misyonunu hatırlatıyordu.

Necip Fazıl'ın uğrunda hapslere girdiği, hudutsuz övgüleri bir tarafa ittiği ve maddi/manevi işkencelere katlandığı mücadele başarıya ulaştı. Onun kırk yıllık gayreti sonuçsuz

kalmadı. Hak temsilindeki donukluk hem Necip Fazıl'ın, hem de ondan beslenenlerin katkısıyla yerini celadetli bir İslami hassasiyete bırakma yoluna girdi. Bugün bize düşen, bu fikir işçisini iyi anlamak ve meydana getirdiği kırılma noktasını istinat kabul edip Hak istikametinde aşkla ilerlemektir.

Sonuç olarak tarih sahnesini hak ve batılın sürekli devam eden bir çatışma sahası olarak değerlendirebiliriz. Nefsaniyetin temsil ettiği batıl, ilahi iradeyi yansıtan hakkı insan yapısının zaafı sebebiyle çoğu zaman silecek noktaya getirmişse de, Allah peygamberleri, veli kulları ve kişilik sahibi olan diğer kimselerle hakkı devamlı olarak takviye etmiştir. Hakkın diğer bir ismi olan İslam'ı, Osmanlı devleti yüzyıllar boyu güçlendirip müdafa ederken, zamanla bünyede meydana gelen yumuşama hem hakkı zayıflatmış, hem de Anadolu insanının ruhundaki bağlılığı zaafa uğratmıştır. Süreç içerisinde yüzyıllar boyu kötüye giderek ilerleyen bu durum, Anadolu insanını vizyonsuzluk ve cehalete mahkum etmiştir. İnsanımız ideali etrafında teşkil ettiği dünyadan koparak yalnızca günlük hayatını sürdürmek için yaşar hale gelmiştir. Bu da insanı insan yapan manevî kuvvetin gizli bir materyalizm elinde zarar görmesiyle sonuçlanmıştır. Bu gidişatı yarıda kesebilecek bir kırılma noktası Türkiye tarihinin yetiştirdiği belki de en kıymetli fikir adamı olan Necip Fazıl'ın İslam'a kendini adanmasıyla ortaya çıkmış, Necip Fazıl'ın tesiriyle Anadolu halkı kendini yücelten idealini hatırlamıştır. Hak-batıl savaşındaki safını vakarla yeniden tutabilmek, Necip Fazıl vesilesiyle Anadolu topraklarına bağışlanan vecd, atılım ruhu ve vizyon sayesinde cemiyet için kısmen mümkün olmuştur. Necip Fazıl'ın açtığı çığırın zaman içinde tamamen muvaffak olması dünya tarihi için yeni bir hakikat çağını açmaya gebe dir; çünkü hakkı uzun yıllar yücelten ruh bu cemiyetin vaadettiği istidat içerisinde doğrulmayı hatırlamıştır.

(Nevbahar)

Üstad'ın Serbest Vezinde Yazdığı Tek Şiir

Aşağıdaki yazı, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanan Necip Fazıl Kısakürek kitabında Orhan Okay tarafından kaleme alınan Necip Fazıl Şiiri ve Poetikası isimli incelemeden iktibas edilmiştir. Üstad'ın şairlik cephesi, hece ölçüsü çerçevesinde hayat bulmuştur. Şiire adım attığı ilk dönemlerinde aruz ölçüsüyle yazdığı bazı şiirler dışında, Üstad'ın o dönemde serbest vezini de yokladığı, bu vezinde bir şiir yazdığını aşağıdaki iktibastan öğreniyoruz. (Üstad'ın şiir tarzına dair bir açıklama için tıklayınız)

Burada bir parantez açarak serbest vezine ilgi göstermeyen Necip Fazıl'ın yine bu ilk yıllardaki farklı bir denemesine de işaret etmek gerekir. Millî Mecmua'da 1924 yılında yayımlanan "Rüzgârda Sesler" başlıklı şiiri, Necip Fazıl'ın o güne kadar yazdıkları ve daha sonra yazacakları bütün şiirleri arasında gerek şekil/yapı ve ses gerekse muhteva bakımından şaşırtıcı bir değişiklik göstermektedir. Şiirin bıraktığı izlenim, o yıllarda serbest veznin dikkatleri üzerine çeken örneklerini vermiş olan Nazım Hikmet'in denemelerini hatırlatmaktadır. Aynı nesilden, hatta Bahriye Mektebi'nden arkadaş olmakla beraber, birbirine zıt dünya görüşlerine sahip olan Nazım Hikmet ve Necip Fazıl'ın zaman zaman aynı dergilerde ve aynı yazar meclislerinde bir araya gelmiş olduğu, kendilerine has nükte ve hicivlerle birbirlerine takıldıkları bilinmektedir. Nazım Hikmet'in şahsiyeti hakkında "sanatta üstün politikacıya misal", "fikir namusu adına inandığı bâtil'in sonuna kadar fedaisi kalmış" diyen Necip Fazıl, şiiri için de "bir beyanname çılgılığı", "şiir nefesi olarak gür bir bünye", "bir tebliğci fakat usta" gibi değer yargılarında bulunur. Bu açıdan bakıldığında, yazılış hikâyesini bilmediğimiz "Rüzgârda

Sesler” şiiri, tek örnek olarak kalmış olduğuna göre, Nazım tarzı bir şiir yazabilme şeklinde, muhtemelen bir meydan okumanın ürünü olarak düşünülebilir (1). Necip Fazıl’ın hiçbir şiir kitabına almadığı 81 mısralık bu uzunca şiirin ilk iki kıtası şöyledir:

Rüzgârda Sesler
Hancı, hancı!
Bekliyor
Kapıda bir yabancı,
Yüzü bakır rengi, dudakları mor,
Bekliyor.
Kapıda bir yabancı,
Yüreğinde sancı,
Hancı, hancı!
Hancı bak!
Birden salınarak
0 yolcu,
İşte vurdu dizini,
Yoldaki son izini
Örttü avucu.
Dudaklarının ucu
Güldü.
Hancı bak!
Birden salınarak
Bir ip gibi döküldü
0 yolcu.

Aruzdan heceye geçişin bu bocalama döneminde, Necip Fazıl’ın şiirinin önemli bir yeri vardır. Onun daha ilk şiirlerinde hece veznine tasarrufu, o yılların tenkitçilerinin gözünden kaçmamıştır. Adetâ kurallaşmış, bir alışkanlık ve çağrışım mekanizması hâline gelmiş kafiyelerin yerine, beklenmeyen ve şaşırtıcı cinsten bir kafiye, yine alışılmış aliterasyonların dışındaki ses ustalığı, imaj ve temalarda bir ruh dünyası zenginliği tenkit yazarlarını olduğu kadar dönemin şöhret yapmış şairlerinin de dikkatlerini çekmiştir (2).

(1)Gençlik yıllarında Necip Fazıl'ın bu tarz davranışları olduğu kanaatindeyim. Nitekim Meş'um Yakut(1928) adlı ilk romanını yazmasında da aynı yıllarda polisiye polisiye romanlar yazan Server Bedi'ye (Peyami Safa) bir meydan okuma tavrı düşünülebilir. "Rüzgarda Sesler" şirii gibi Meş'um Yakut da yakın yıllara kadar Necip Fazıl hakkındaki hemen hiçbir yayında yer almadığı gibi, genel ve özel kitaplıkların da pek azında bulunmaktadır, kendisi de bundan hiç bahstmediğine göre muhtemelen unutulmasını istemiş olmalıdır. (Meş'um Yakut'un son bölümünü okumak için tıklayınız)

(2) Necip Fazıl'ın ilk üç şiir kitabı özellikle de Örümcek Ağı ve Kaldırımlar'ın yayımlanması münasebetiyle Salih Zeki Aktay, Abdullah Cevdet, Peyami Safa, Nahit Sırrı Örik, Reşat Nuri Güntekin, Mustafa Şekip Tunç, Ziya Osman Saba, Nurullah Ataç, Hüseyin Cahit Yalçın, Vasfi Mahir Kocatürk'ün makalelerinin ve Necip Fazıl hakkında yazılmış diğer pek çok yazının derlendiği iki antoloji için bkz. Osman Selim Kocahanoğlu, Türk edebiyatında Necip Fazıl Kısakürek (İst, 1983); Bekir Oğuzbaşaran, Necip Fazıl'ın Şiiri (İst, 1983)

(Necip Fazıl Kısakürek- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları – s.58-59)

Üstad'ın Şiirlerini Değiştirme-düzenleme Sebepleri

Necip Fazıl'la yapılmış bir mülakattan (Çebi, 1987: 93) anlıyoruz ki, kısa hecelerle yazılmış şiirlerindeki ses düzensizliklerini gidermek, şiire estetik bir değer kazandırmak daima gayesi olmuş ve bunu hayatının sonuna kadar

devam ettirmiştir.

Şiirinde fikrî bir bütünlük sağlamak için değişiklik yapan şâir, onda estetik yapıyı oluşturacak özelliklere önem vermiş; ses ve şekil bakımından kusursuzluğun gerekli olduğunu, şiirlerinin her baskısında yaptığı değişmelerle göstermiştir. Sonuç olarak, bütün bu değişikliklerin fikrî ve estetik sebeplerini, kısaca şu şekilde maddeleştirebiliriz:

1. Necip Fazıl, fikir yönünden zayıf bulduğu şiirlerini büyük ölçüde değiştirmiş veya atmıştır.
2. İlk şiirleriyle son şiirleri arasında fikrî bir bütünlük ve uyum sağlamıştır.
3. Şiirde bulunan insan, eşya ve mekân tasvirlerini, değişikliklerle daha canlı ve çarpıcı hâle getirmiştir.
4. Az sözle çok şey anlatmak isteyen şâir, mânâsı daha kapsamlı olan kelimeleri seçmiştir.
5. Konu bütünlüğünü sağlamak için, bazı mısraları atmış, yeni mısralar ilâve etmiştir.
6. Bir şiirde bulunan ve aynı fikrî ihtiva eden mısra, beyit, kıta ve bölümleri atarak şiiri gereksiz tekrarlardan kurtarmıştır.
7. Şiirde ses ve âhenge önem veren Necip Fazıl, kelimelerin sesiyle metnin mânâsı arasında ilgi kurmak istemiştir.
8. Kapalı hecelerdeki ses zenginliğinden istifade etmiştir.
9. Bazı mısralardaki hece eksikliğinden dolayı meydana gelen bozukluğu gidermek için, mısra değişiklikleri yapmıştır.
10. Şiir dilinin en uygun ifâdesine ulaşmıştır.
11. En iyi ve en mükemmele ulaşmak istemiştir.

(Necip Fazıl Kısakürek- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları – s.91)

(Üstad'ın bu husustaki bir nüktesi için [tıklayınız.](#))

Ağaç Dergisi'ndeki Yazarlar, Dergide Yayımlanan Yazılar Ve Üstad'ın Kaleme Aldığı Yazılar Listesi

Ağaç Dergisinde Kimler Vardı

17 sayılık küçük bir koleksiyon olmasına rağmen Ağaç dergisinde çok zengin bir sanatçı kadrosu vardır. İlk sayıdan başlayarak son sayıya kadar dergide yer alan isimleri sıralamak bu konuda kafi derecede fikir verebilir.

Birinci Sayı (14 Mart 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Kutsi Tecer, Mustafa Şekip Tunç, Abdülhak Şinasi Hisar, Burhan Toprak, François Mauriac, Fikret Adil Kamertan, Sabahattin Ali.

İkinci Sayı (21 Mart 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Burhan Toprak, Suut Kemal Yetkin, François Mauriac, Sabahattin Rahmi Eyüboğlu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sait Faik Adalı (Abasıyanık), Ahmet Muhip Dranas.

Üçüncü Sayı (28 Mart 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, Sabahattin Rahmi Eyüboğlu. Abdülhak Şinasi Hisar, İ. Galip Arcan, François Mauriac, Nurullah Cemal Berk, Nurettin Artam, Sait Faik Adalı (Abasıyanık), Feridun Fazıl Tülbentçi.

Dördüncü Sayı (4 Nisan 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, Suut Kemal Yetkin, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Kutsi Tecer, François Mauriac, Nurullah Cemal Berk, Cahit Sıtkı Tarancı, Sait Faik Adalı (Abasıyanık), Hıfzı Şevket Rado.

Beşinci Sayı (11 Nisan 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Falih

Rıfıkı Atay, Suut Kemal Yetkin, Abdülhak Şınasi Hisar, Cevat Memduh Altar, François Mauriac, Nurullah Cemal Berk, Ziya Osman Saba, Samet Ağaoğlu, Fuat Ömer Keskinöğlu, Fikret Adil.

Altıncı Sayı (18 Nisan 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Abdülhak Şınasi Hisar, İ. Galip Arcan, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cevat Memduh Altar, François Mauriac, Nurullah Cemal Berk, Ömer Bedrettin Gökbelen, Fikret Adil.

Yedinci Sayı (16 Mayıs 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, İ. Galip Arcan, Ahmet Muhip Dranas, Abdülhak Şınasi Hisar, Burhan Toprak, Andre Soares, Cevdet Kudret Solok, Sait Faik Abasıyanık.

Sekizinci Sayı (23 Mayıs 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, İ. Galip Arcan, Abdülhak Şınasi Hisar, Nurettin Şazi Kösemihal, Cahit Sıtkı Tarancı, Georges Cattani, Andree Babellon, Miraç Katırcıoğlu, Cevdet Kudret Solok, Sait Faik Abasıyanık, Fuat Ömer Keskinöğlu.

Dokuzuncu Sayı (30 Mayıs 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Muhip Dranas, İ. Galip Arcan, Georges Cattani, Andre Babellon, Miraç Katırcıoğlu, Cevdet Kudret Solok, Fikret Adil.

Onuncu Sayı (6 Haziran 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Suut Kemal Yetkin, Asaf Halet Çelebi, Salih Zeki Aktay, Zühtü Müridoğlu, Georges Cattani, Andre Babellon, Miraç Katırcıoğlu, Cevdet Kudret Solok. Fikret Adil.

On Birinci Sayı (13 Haziran 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, İ. Galip Arcan, Salih Zeki Aktay, Asaf Halet Çelebi, Georges Cattani, Andre Babellon, Miraç Katırcıoğlu, Cevdet Kudret Solok, Fikret Adil, Ahmet Muhip Dranas.

On İkinci Sayı (20 Haziran 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Abdülhak Şınasi Hisar, Feridun Fazıl Tülbentçi, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Asaf Halet Çelebi, Georges Cattani, Andre Babellon,

Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok, Ayetullah Sümer, Miraç Katırcıoğlu, Şerif Hulusi Sayman.

On Üçüncü Sayı (27 Haziran 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Abdülhak Şinasi Hisar, Suut Kemal Yetkin. Ahmet Muhip Dranas, Asaf Halet Çelebi, Georges Cattai, Andre Babellon, Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok, Zühtü Müridoğlu, Samih Nafiz Tansu, Şerif Hulusi Sayman.

On Dördüncü Sayı (4 Temmuz 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Abdülhak Şinasi Hisar, Ziya Osman Saba, İ. Galip Arcan, Miraç Katırcıoğlu, Asaf Halet Çelebi, Georges Cattai, Andre Babellon, Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok, Fikret Adil, Cahit Sıtkı Tarancı.

On Beşinci Sayı (18 Temmuz 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, Suut Kemal Yetkin, Cahit Sıtkı Tarancı, Mahmut Ragıp Kösemihal, Asaf Halet Çelebi, Georges Cattai, Grilparzer, Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok, Ahmet Hamdi Tanpınar, İsmail Safa Esgin.

On Altıncı Sayı (25 Temmuz 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Suut Kemal Yetkin, Ahmet Hamdi Tanpınar, Asaf Halet Çelebi, Grilparzer, Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok, Miraç Katırcıoğlu, Zahir Sıtkı Güvemli.

On Yedinci Sayı (29 Ağustos 1936): Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Grilparzer, Asaf Halet Çelebi, Salih Zeki Aktay, Cevdet Kudret Solok.

Bu belirgin isimlerden başka dergide yer alan bazı isimler kısaltma şeklinde verilmiş. Kısaltmalardan bazılarının hangi şahsa ait olduğu ilk harflerden anlaşılmaktadır. Mesela, "N.F.K." kısaltmasının Necip Fazıl'ı gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu manada dergi boyunca geçen kısaltmalar şunlardır: "N.F.K.", "B.T.", "S.A.", "N.C.B.", "A.H.İ.", "S.", "FA.", "C.S.T.", "Ş.H.S.", "Z.F.F.", "C.T." Bu kısaltmalardan "S.A."nın Samet Ağaoğlu, "FA."nm Fikret Adil, "C.S.T."nin Cahit Sıtkı Tarancı, "Ş.H.S"nin Şerif Hulusi Sayman, "Z.F.F"nin

ise Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu oldukları anlaşılmalıdır. Diğer kısaltmaların kime ait oldukları konusunda dergide açık bir bilgi yer almamaktadır.

Ağaç dergisinin dış kapağında, “Alfabe Sırasıyla Yazıcılar” şeklinde bir liste yer almaktadır. Adı bu listede yer aldığı hâlde dergide hiç yazmayan şu isimlere de değinmek gerekir: Peyami Safa, Ertuğrul Muhsin, Hilmi Ziya Ülken, Nasuhi Baydar, Hasan Ali Yücel, Nahit Sırrı Örik, Kenan Hulusi Koray, Mehmet Karasan, Sabri Esat Siyavuş-gil, Mazhar şevket İpşiroğlu, Zeki Faik İzer, Mustafa Nihat Özön.

Ağaç Dergisinde Neler Yayınlanmıştır?

Ağaç dergisinin kapağında, büyük puntolarla yazılmış “Ağaç” adının altında “Sanat – Fikir – Aksiyon” kelimeleri yer almaktadır. Bu kelimeler derginin yayın çizgisi hakkında ilk ip uçlarını vermektedir. Her hâlden sanat ağırlıklı bir dergi olduğu anlaşılan Ağaç’ta başta edebiyat olmak üzere hemen her sanata yer verilmiştir. Bunlar arasında “resim”, “tiyatro”, “sinema”, “heykel”, “musiki” gibi sanatlarla ilgili olarak dergide önemli yazılar yayımlanmıştır. Hatta devrin ünlü ressamı olan Abidin Dino, Arif Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi sanatçılar Ağaç’ın muhtelif sayılarına çizdikleri resimlerle katkıda bulunmuşlardır. Dergide bu sanatlarla ilgili olarak yayımlanan yazılardan bazıları şöyledir: “Nurullah Cemal Berk: “Resim Nedir I, II” (Sayı: 4, 5)”, “İ. Galip Arcan: “Tiyatro ve Aktör Nasıl Doğdu?”, (Sayı: 14)”, “Fikret Adil Kamertan: “şar-lo ve Son Filmi” (Sayı: 1)”, “Zühtü Müridoğlu: “Hadi ve Adana Abidesi (Heykelle ilgili yazı)”, (Sayı: 10)”, “Ce-vat Memduh Altar: “Müzikte Madde ve Problemi I, II”, (Sayı: 5, 6)”.

Daha önce de değindiğimiz gibi, dergi edebiyat ağırlıklıdır. Ağaç, özellikle şiir bakımından oldukça zengin bir muhtevaya sahiptir. Pek çoğu Cumhuriyet döneminin önemli şairi olacak olan şu isimler derginin şair kadrosunu oluşturmuşlardır: Başta Necip Fazıl’ın kendisi olmak üzere, Ahmet Kutsi Tecer,

Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Ahmet Hamdi Tanpınar derginin şairleridirler. Ahmet Hamdi Tanpınar ayrıca dergide hikâye de yayımlamıştır. Tanpınar dışında dergide hikâyesi yayımlanan isimler arasında Sabahattin Ali, Samet Ağaoğlu ve Sait Faik de yer alır. Necip Fazıl, dergide yayımlanan bazı yazı ve şiirlere takriz yazmıştır. Meselâ, Sabahattin Ali'nin "Kafa Kâğıdı" adlı hikâyesi için şairin yazdığı takriz şöyledir:

"Bugün, Türk hikâyesi diye bir şey var mıdır? Bu sorgu edebe aykırı görünmesin, var mıdır? Her gün Sirkeci garına giren trenlerin getirdikleri en pespaye Fransız gazetelerinden en pespaye şartlar altında hırsızlanan ve altına iki isim, bir de soyadı hâlinde üç Türk ismi atılan bir gündelik gazete hikâyesi ve hikâyeciliği vardır. Bundan başka yerli ve bir yazarının yazdığı, yerli bir sanat kıymetini, yerli bir realite görüşünü, yerli bir ruh haletini arz eden bir hikâye var mıdır? İlk gençliklerinde hikaye yazmış ve artık yazmaz olmuş bir iki kişi bir tarafa, bugün bu vasıfları taşıyan tek bir hikayeci faaliyette değildir. Bu hikâyeyi okuyunuz. Bakalım onda Anadolu'ya ait nasıl bir ruh haleti ve nasıl bir perspektif göreceksiniz."

Asaf Halet Çelebi, Ağaç'ta Mevlânâ'dan tercüme ettiği rubaileri yayımlamıştır. Bunun dışında, uzun bir süre tefrika edilen François Mauriac'ın yazdığı ve Burhan Toprak'ın tercüme ettiği altı sayı boyunca devam eden "Roman" başlıklı yazı Ağaç'ın en önemli yazılarından biridir. Yine Salih Zeki Aktay'ın yazdığı ve sekiz sayı devam eden "Klasizma ve Klasikler" başlıklı yazı da son derece önemli bir incelemedir.

Mustafa Şekip Tunç ve Suut Kemal Yetkin gibi hem felsefeci hem de sanat tarihçisi olan isimler de dergiye sanat-edebiyat teorisi ağırlıklı önemli yazılar yazmışlardır. Bu yazılardan bazıları şunlardır: Mustafa Şekip Tunç: "Sanat Dünyası" (Sayı: 1)", "Şiir ve Fikir" (Sayı: 4), "Şiirin Macerası" (Sayı: 7). Suut Kemal Yetkin: "Kendine Yeten Sanat" (Sayı: 4), "Mev'ut Edebiyat" (Sayı: 5), "Pascal ve Yaratıcı Endişe" (Sayı: 10).

Dergide edebiyat dışında fikir yazıları da geniş yer tutar. Bu yazılarda genellikle devrin Türk kültür hayatındaki buhranlar ve problemler konusunda yazılmış eleştiri ağırlıklı düşünceler dile getirilmiştir. Sadece Türk kültür hayatındaki aksaklıklar değil, yer yer o dönemin insanlığı tehdit eden bütün buhranları konusunda eleştirici ve tahlil edici yazılar derginin hemen her sayısında yerini almıştır.

Ağaç dergisinin her sayısının son sayfası "Aktüalite" başlığını taşır ve bu başlık altında Türkiye'deki ve dünyadaki dikkate değer güncel olaylar değerlendirilir. Sadece güncel olaylar değil, o sıralarda yeni yayımlanan bir kitap, açılan bir sanatsal sergi, gösterimde olan bir sinema filmi, yeni yayımlanan bir mecmua, gündem oluşturan tartışmalar gibi hemen her türlü güncel fenomen kısa kısa yorumlarla değerlendirilir. Bazen de "Aktüalite" sayfasında mizaha yer verilir. Haftanın dedikodusu veya tartışması mizahî bir dille ele alınır. Haftalık dergilerden seçilen bazı karikatürler de bu sayfada zaman zaman yerini alır.

Derginin son sayısında devamının gelecek sayıda yayımlanacağı duyurulan fakat dergi artık kapandığı için yarım kalan yazılar vardır. Bunlardan biri Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Geçmiş Zaman Elbiseleri" adlı hikâyesi, diğeri de Cevdet Kudret Solok'un dergide tefrika edilen "Yaşayan Ölümler" adlı tiyatro eseridir. Ayrıca derginin sekizinci sayısında başlayan Georges Cattau'nun yazdığı ve Selmin Tefrik Siber'in tercüme ettiği "Proust Dostluğu" adlı yazı, sekiz sayı devam ediyor. Derginin on beşinci sayısında bu yazı bitirilmiş. Oysa yazının sonunda yer alan "Yürüyor" şeklindeki ifadeden söz konusu yazının devam edeceği anlamı çıkıyor. Fakat yazı derginin son iki sayısı olan on altıncı ve on yedinci sayılarda yer almıyor. Dolayısıyla "Proust Dostluğu" adlı yazı da dergide yarım kalan yazılardandır.

Necip Fazıl Ağaç Dergisinde Neler Yayımlamıştır?

Necip Fazıl, derginin her sayısında birden fazla çalışma ile

okuyucu karşısına çıkmaktadır. Şiirlerinde, makale ve denemelerinde “Necip Fazıl Kısakürek” adını kullanan şair, bazı yazılarında ise “N.F.K.” kısaltmasını tercih etmektedir. Dergide (*) işaretiyle yayımlanan yazıların da Necip Fazıl’a ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca dergide yayımlanan imzasız yazıların da Necip Fazıl tarafından yazıldığını söyleyebiliriz.

Şairin “Necip Fazıl Kısakürek” adını kullanarak Ağaç’ta yayımladığı şiirler şunlardır:

“Yolculuk” (Sayı: 1), “Zaman” (Sayı: 2), “Ölümler” (Sayı: 3), “Gökler ve Yollar” (Sayı: 5), “Bendedir” (Sayı: 7), “Bu Yağmur” (Sayı: 9), “Ne İleri Ne Geri” (Sayı: 10), “Ben” (Sayı: 12).

Şairin “Necip Fazıl Kısakürek” adını kullanarak Ağaç’ta yayımladığı makale ve denemeler ise şunlardır:

“Adımız”, “Hırsız, Polis ve Komünist” (Sayı: 1), “Allahsız Dünya” (Sayı: 2), “Fildişi Kule” (Sayı: 3), “Manzara I” (Sayı: 4), “Manzara II: Türk Orta Çağ Sanatkâr ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış” (Sayı: 5), “Manzara III: Tanzimat Sanatkâr ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış” (Sayı: 6), “Manzara IV: Dünya Harbine Gelinceye Kadar Tanzimat Sonrası Türk Sanatkâr ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış” (Sayı: 7), “Manzara V: Büyük Harp Sonrası Türk Sanatkâr ve Entellektüeline Kısa Bir Bakış” (Sayı: 8), “Manzara VI: Bugün ve Netice”, “Beklenen Sanatkâr” (Sayı: 9), “Manzarayı Kapatırken” (Sayı: 10), “Döğüş Horozu ve Babıâli Tipi” (Sayı: 11), “Ahlâkımız” (Sayı: 12), “Ahlâkımıza Ait Birkaç Söz” (Sayı: 13), “Ahlâkımıza Ait Son Birkaç Çizgi” (Sayı: 14), “Sağ, Sol” (Sayı:), “İleri Geri” (Sayı: 16), “Kendimize Dair” (Sayı: 17).

Necip Fazıl, “N.F.K.” kısaltma adını, derginin “Aktüalite” ve “Kitap-Mecmua-Gazete” sayfasında kullanmıştır. Şairin bu kısaltmayı kullanarak Ağaç’ta yayımladığı yazılar:

“Antoloji ve Doğurduğu Mesele”, “Mecmua Yağmuru” (Sayı: 1), “Fotoğraf Sergisi” (Sayı: 2), “Aksiyon ve Entellektüel” (Sayı: 3), “Gençlere Anket”, “Aktüalitelere Aktüalitesi: Nurullah

Ataç" (Sayı: 4), "İlk ve Son Kitap" (Sayı: 5), "Curcuna Hakkında Bütün Fikrimiz" (Sayı: 6), "Memleket Mecmualarının Geçit Resmi" (Sayı: 8), "Memleket Mecmualarının Geçit Resmi", "Vicdan Azabı" (Sayı: 9), "Memleket Mecmualarının Geçit Resmi" (Sayı: 10), "işte Tenkit" (Sayı: 11).

Necip Fazıl Ağaç'ta yayımlanan bazı yazılarında ise isim kullanmamıştır, yani imzasız yazılar yazmıştır. Yazılardan bazılarının altında (*) işareti vardır. Bu yazılar da derginin "Aktüalite" ve "Kitap-Mecmua-Gazete" sayfasında yayımlanmıştır. Yazıların pek çoğu haber niteliğinde olup, bir çoğu da kısa notlardan oluşmaktadır. Şairin (*) işaretiyle yayımladığı imzasız yazılar şunlardır:

"Okuyucuya Mahrem Birkaç Söz", "Bizde ve Dışarıda Rusya" (Sayı: 1), "Bernard Shaw Sanatkâra Çatıyor" (Sayı: 2), "Siyah Melekler" (Sayı: 3).

Şairin, altına hiçbir imza-isim koymadan yazdığı yazılar ise şunlardır:

"Sinemanın İstirapları", "Burhan Toprak", "Hazırlanan Romanlar", "Çıplaklar", "Esprit" (Sayı: 5), "Mistik", "Freud", "Bir İzah" (Sayı: 6), "İki Dünya Arasında", "Dickens'e Ait Hatıralar", "Delilere Dair", "Ellinci Sene", "Montparnasse Kahvelerinde", "Oidipe", "Radi", "Akademi Koltukları", "Edebiyata Ait Tarihler" (Sayı: 7), "Colette", "Mevlevi Besteleri", "Tenkit Mükafatı", "Edebiyat Tarihleri" (Sayı: 8), "Proust ve İngiltere", "Altıncı Enternasyonal Felsefecileri", "Edebiyat Tarihleri" (Sayı: 9), "Hokkabaz", "2139 Senesinde Bütün İnsanlık Deli", "Edebiyat Tarihleri", "Gaip Aranıyor" (Sayı: 10), "Bergson Katolik mi?", "Aynen Olmuş Bir Vaka" (Sayı: 11), "Edebiyat Tarihleri" (Sayı: 13), "Edebiyat Tarihleri" (Sayı: 14), "Yahya Kemal'in Üç Esprisi" (Sayı: 16), "Bayan Vahdet Nuri", "Edebiyat Tarihleri" (Sayı: 17).

(Necip Fazıl Kısakürek- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 212-217)

//Ağaç Dergilerinin tamamını aşağıdaki linkten

indirebilirsiniz:

<http://www.n-f-k.com/index.php?ind=downloa...der=0&st=20>

Maveracıların Üstad'a Ayıbı

MÂVERÂCILAR VE BİR ÖLÇÜ

Bu arada «Mâverâ» isimli, üzerinde erimeye ve bir takım vaadler hecelelemeye değer bir mecmua ve etrafında bir çevre var ki, herbirini tam ayar Büyük Doğucu bildiğim ve kadromuzda gösterdiğim, (otomobil-kendinden hareketli) eser verme çağında, olgun yaşta gençler diye sıfatlandırılabilir bu zümreyi korkunç bir kaçaklık içinde görmekle, öteden beri biricik gıdamı teşkil eden inkisar ve ıstırapların en zalimine uğramış bulunuyorum.

Bunlar benim M.S.P. Millet Vekili namzetleri listesine alınmak üzere öne sürdüğüm ve âdi şahıs plânı üstünde fikir ve ideal temsilcileri olarak mutlaka kabullerini istediğim ve atlatıldıklarına şahit olduğum gençler...

Heyhat ki, şahıslarıyla değil, fikirleriyle listeye alınmayan bu gençler, yine benimle her noktada mutabık fikirlerine rağmen, M.S.P.'ye karşı aldığım tavır üzerine onların bir gazetesine kapılanmakta, dâvalarını gütmekte ve bana aykırı tavır takınmakta tereddüt etmediler.

Onlar ki, kitaplarında annelerini «Büyük Doğu» diye göstermişler ve bana «siz bize komünist partisine girin deseniz gireriz!» demişlerdi, nasıl oldu da asıllarını inkâr ettiler, annenin hakkını helâl etmeyeceğini düşünmediler; ve üstelik hadiseyi mahrem plânda tutmayıp bir keresinde şerefsiz bir telmih ve îma yoliyle müslümanlar arasında fitne

çıkarmakla suçladılar.

Öyle mi?.. Buyursunlar işi aleniyete vurmak cüretinin karşılığını!..

Fitnenin ancak gerçek müslümanlar arasında çıkarılmaması gerek bir emir olduğunu, aksine, sahtelerle düşmanlara karşı taarruzun da farz değerinde olduğunu ve bizim çattıklarımızın müslümanlar değil, (etiket) ve (rozet) satıcısı simsarlar olduğunu öğrensinler... Ve artık annelerinin yüzünü görmez, hâl ve hatırını sormaz ve yerini yurdunu aramaz olsunlar!.. Bunlardan biri bana, telefonda: – Biz sizin M.S.P.'ye çatmanızdan değil, A.P. ve M.H.P.'ye avans vermenizden yaralıyız! Deyince büsbütün inkisara düştüm, Dâvamızı sancak direğinin tepesine çıkarmak için biri küfür ve öbürü kalpazanlıktan ibaret basamaklar yanında, ne kadar çarık-çürük olsa da tamir kabul edebilir ve sıklet çekebilir A.P. ve M.H.P. merdivenlerine ümit bağlamaktan -ve sözüme dikkat edin!- hiç olmazsa mücadelemizi ancak onların iktidara gelmesiyle mümkün görmekten başka çare kalmıyor; bu kadar ince ve hesaplı bir politika ve strateji nasıl oluyor da anlaşılmıyor ve «harp hüd'adır!» hadîsinin tam yeri olan bu vaziyet, onlardan olmak sanılıyor? Kaldı ki, onlar telkin ve tesirimizle bizden olurlarsa, biz de onlardan olmayı en aziz vazife bilir ve Adalet Partisi'nde hakikî adaleti, Milliyetçi Hareket Partisi'nde gerçek hareketi görmekte saadete ereriz.

} Olanca mesele, bizim, bu iki parti mevzuunda, yekpare ve asla bölünmez dünya görüşümüzden en küçük bir tâviz vermeyeceğimize dedir.

Bir zamanlar Rus sefaret heyetinden birinin «komünist olsaydınız size Moskova'nın yarısını verirdik; ama zırnık vermeyiz. Zira olmayacağınızı biliyoruz!» dediği bu hakîr adam, kâfirinin de, münafığının da, devrimbazının da, masonunun da gözünde inanç bütününden tek zerre feda etmez bir insan olarak tespit edilmişken onu ıvazcı diye gören çeyrek müslümanlara ve hele nazarlarının kuvvetini görmekte

yanıldığım ve değerlendirilmeleri yolunda gittiğim Mâverâ iddiacısı mâsivâ giriftarlarına yazıklar olsun!..

*

EVLATLIKTAN RED

Damı çökmüş, duvarları çatlamış, tabanı ise üstüne yeni bir inşa bekleyen MSP harabesinin kıyıcığında, yaşları 40-50 arası, küçük ve günlük politikadan ziyade büyük ve yarınlık siyaset ve fikir adamı olmak iddiasında 4-5 kişiden ibaret bir zümre vardır ki, bunlar, bizzat öz mısraları ve cümleleriyle kendilerini Büyük Doğu Mektebinin çömezleri saymışlar ve «anamı sorarsan Büyük Doğu» diyecek kadar ileri gitmişlerdir. Hattâ âciz şahsıma olan fikir itimatlarını o hadde çıkarmışlardır ki, bana «sen bizden komünist partisine girmemizi istesen kabul ederiz!» demeye kadar varmışlardır.

Bunlar son Büyük Doğularda kadromuz içinde yer alırken ortaklaşa yazdıkları bir mektupla yazılarının artık yayınlanmamasını isteyerek, benim MSP'den kopuşuma ve aziz dâvanın zaferine ait zemini başka partilerde aramama isyan etmişlerdir.

Daha evvel MSP güdücülerinin şahıslarını ve Partiye sıçrattıkları nefsanî güdümü benden çok daha acı şekilde kötüleyen bu kişiler, ne olmuştur da, komünist partisine geçecek kadar yol göstericilerine sadakat iddiaları şöyle dursun, tefessühünü gördükleri MSPden kopmaya bile razı olmamışlardır.

MSP gazetelerinden birinde bu kalemlere bağlanan birkaç kuruluşluk maaşın bu hususta âmil olduğunu sanmak alçaklık olur. Onları, bazı istikbal vaadlerine kadar menfaat duygusunun bu rütbe şenîinden tenzih ederim.

Öyleyse ne? Şu:

İyiye, doğruya ve güzele karşı tüm hassasiyetlerini

kaybedercesine kendilerini kaplayan nefsanî bir hırs halinde ucuz tarafından (ideolog) olmak gayreti, yularını çözme ve istiklâl ilan etme sevdası... Sadece, hasret çektikleri makamda gördükleri aciz ferde (şahsıma) tahammül edemez hale gelmiş olmak ukdesi...

Bu ukde altında ezilen daha nice muharrircik, şaircik, dernekçik, profesörcük tanıyorum.

Bu ukde, bahis mevzuu kahramanlarda o kadar büyümüştür ki, CHP ile MSP arası bir ortaklığı meşru sayacak ve AP ile MHP'yi CHP'den daha ziyade CHP köküne sadık görecektir dalalet ve hamakat anlayışına düşmüşlerdir.

CHP ve MSP arası ortaklık muradları da her ân gerçekleşebilir; ama MSP'de öyle bir patlama olur ki, tozu bile kalmaz.

Süt emdiği anayı inkâr ve henüz mânada 1 yaşını doldurmamışken parmaklarından güğümlere süt akıttıkları iddiasındaki bu fikir ve kütüphane kaçaklarını, hemen hakka dönmedikleri takdirde evlatlıktan reddetme durumuna getirilmiş bulunuyorum.

Benim, bir katarıda lokomotif tahammül edemedikleri için raydan çıkan kiskanç vagonlara değil, bizzat lokomotif olacak, aldığı tesiri kusmayacak ve onun altında ezilmeyecek şahsiyet çekirdeklerine ihtiyacım var.

*

Muhterem Üstadımız,

Malumunuz olan siyasi kanaatimizin değişmediğini ve değişmeyeceğini elbette takdir buyurursunuz. Bu bakımdan Büyük Doğu'nun ikinci sayısının size arzettiğimiz ve muvafakatini lutfettiğiniz sstratejiyi muvafık düşmediğine ayrıca bu sayının en yakın çevremizi de çok derin bir üzüntüye sevkettiğine şahit oluyoruz.

Bundan böyle dergiden bizi affetmenizi, yazılarımızı yayınlamamanızı istirham ediyoruz.

Bunları size karşı beyan bizim için çok güç olmuştur, üzgünüz.

Kendimizi sonuna kadar B.D. davasının mensubu saymak, bundan böyle de boynumuzun borcudur. Bundan emin olmanızı dileriz.

Saygı ve bağlılıklarımızla.

20 Mayıs 1978

A. Erdem Beyazıt

Bahri Zengin

M. Akif İnan

Rasim Özdenören

Reşat Aksoy

(Rahmetli Cahit Zarifoğlu bu belgeyi imzalamamıştır.)

Şiirin Kartalı İdi

ŞİİRİN KARTALI İDİ

Mehmed Niyazi ÖZDEMİR

Aramızdan ayrılalı yirmi üç yıl olmuş, günler nasıl da akıp gidiyor. Değişik, üstün vasıflara sahip Necip Fazıl'dan söz edince, ilk önce akla mutlaka şiir gelir.

Eskiler şiirde şu üç özelliğin bulunması gerektiğini söylerlerdi: "Gür bir ses, keskin bir ifade ve hayaller belirgin olmalıdır." Bu üç özelliği de şu dörtlüğünde ne kadar canlı müşahede ediyoruz:

Hangi hissin parmağı dokundu ki derine

Düştü gizli bir alev salkımı içerine
Hangi kâbus bastı ki seni uykularında
Birdenbire cehennem kaynadı sularında

Fakat Necip Fazıl'ın şiirine bakarken, bunlara ilaveten başka özellikleri de görüyoruz: Metafizik ürperti, yakıcı hayal, kuşatıcı hassasiyet ve çileli tecrit.

Şiirindeki ahenk madeni bir hassasiyet, mekanik bir kimlik çağrıştırmaz; ruhî bir derinlikten gelir. Ruhî sıkıntıları, bunalımları sayısız şair ele almıştır; fakat diğerlerinininki genellikle sosyal sebeplere bağlı kalırken, Necip Fazıl'ınki daha çok metafizik bir mahiyet taşır. Gerçi o da sosyal problemlerin dışında kalmamış, yeri gelince, "Durun kalabalıklar bu cadde çıkmaz sokak / Haykırsam kollarımı makas gibi açarak" diye seslenmiştir. Ama ondaki ağırlık, bütün büyük sanatkarlar gibi ferdî ve metafizik konulardadır. Emsaline az rastlanabilecek kadar üstün bir sezgiye sahip olduğundan içinde bulunduğu şartları en vurucu şekilde anlatabilecek sembolleri yakalıyor, gerekli atmosferi oluşturmak maksadıyla çarpıcı benzetmeler yapıyor.

Güçlü bir estetiğe, kuvvetli bir şiir tekniğine sahiptir. Kelimeleri kılıktan kılığa sokar, onlara takatlarının çekebileceği benzer anlamlar yükler. İmaj konusunda ise hemen hemen tüm şairlerden ayrılır. Diğerleri imajlarla şiirlerini süslemek amacını güderlerken o imajları fonksiyonlu hale getirir; onları şiirindeki etkiyi artırmak için kullanır.

Bizdeki şairlerin tümünden farklı olarak o felsefe ve düşünceyi şiire sokmuştur. İnsan ona göre evrenin mihrabıdır; nasıl evrenin sırrı çözülmez, çözdük sandığımızın altında yeni bir sırla karşılaşırırsak, zübde-i âlem olan insan da onun gibidir. Adeta gizli düğümlerden oluşmuştur. Şu dörtlük kadar hangi beşerî söz bu gerçeği ifade edebilir:

Ne yalanlarda var, ne hakikatta
Gözümü yumdukça gördüğüm nakış

Boşuna gezmişim yok tabiatta
İçimdeki kadar iniş ve çıkış

Günümüzün seçkin şairlerinden Sedat Ümran onu şöyle değerlendirir: “Necip Fazıl ile ilk kez on dokuzuncu yüzyılın yaşantı (itiraf) şiiri aşılmış ve Modern Türk Şiiri tamamlanmıştır. Tefvik Fikret’le başlayan, ama derinlikten yoksun olan Avrupai Türk şiiri, Cenap Şehabeddin ile şuh bir kılığa bürünmüş, Haşim ve Yahya Kemal ile tabiatlaşmış, Necip Fazıl ile tepe noktasına ulaşan bir kimlik kazanmıştır.”

Necip Fazıl’ın bütün yeteneklerini göz önünde bulundurursak, onun fani âlemimize şair olarak ayak bastığını görürüz. Bu demektir ki ruh dünyası sık sık bombardımana tutuluyordu. Bir de ömrünü verdiği bir ideali vardı; bu ideal ona çileli bir hayat sunuyor, onu mahkemelere sürüklüyordu. Şair olarak doğması iç, yalınkılıç “İslam” demesi dış sarsıntılılarına sebep oluyordu. İçeriden ve dışarıdan sarsılan bir insanın yetmiş dokuz yıl ayakta kalması olağanüstü bir durumdur. Bu ayakta kalışını inandıklarına ölümüne sarılmasında aramak gerekir. Bir insan ne kadar inanırsa inansın, nihayet et ve kemikten ibarettir; onların da dayanma gücü sınırlıdır. Ömrünün son yıllarında artık o kükreyen bir Necip Fazıl değildi; yönünü tamamen ahirete çevirmiş, hayatını ona veren, bütün sevgilerinin ve buğzlarının kaynağı olan Rabb’ine ve Resul’üne “Artık geliyorum.” diyor, ardında bıraktıklarına “Beni de Allah ve Peygamber divanesi olarak hatırlayın.” cümlesiyle veda ediyordu.

Şiirden, sanattan zerre kadar nasiplenmiş herkes onun zirve olduğunun farkındadır. Siyasi mülahazalardan, ideolojik sebeplerden dolayı onun büyüklüğü ancak mecbur kalınınca teslim edilmiş, o da en fazla kulaktan kulağa fısıldanmıştır. Kim ne derse desin, hangi gerekçeyle görmezlikten gelinirse gelinsin, onun kadar etkili bir şairi, son dönemlerde bu topraklar görmedi. Onun sanatı ve düşüncesindeki derinlik, sevenlerinin ve düşmanlarının ruhlarına sinmiştir. Bu ufuklarda kalıcı savrulan her çığlıkta onun damgası

sezilmektedir.

Mehmed Niyazi

(Zaman Gazetesi,29 Mayıs 2006, Pazartesi)